

Beslutningsforslag nr. **B 40**

Folketinget 2016-17

Fremsat den 16. december 2016 af Rune Lund (EL) og Pernille Skipper (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om ny definition af voldtægt i straffeloven baseret på krav om samtykke

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at fremsætte et lovforslag, der ændrer den gældende voldtægtsbestemmelse i straffeloven til fremadrettet at være baseret på samtykke.

Bemærkninger til forslaget

Det er forslagsstillernes opfattelse, at der er behov for at ændre straffelovens bestemmelse om voldtægt, så bestemmelsen fremadrettet bliver baseret på samtykke.

Samtykkebaseret lovgivning vil betyde, at man som udgangspunkt kun kan antage, at et andet menneske ønsker at medvirke til eller deltage i en seksuel handling, hvis vedkommende indikerer, at dette er tilfældet, og direkte eller indirekte giver sit samtykke hertil. Samtykket kan til enhver tid trækkes tilbage.

I debatten om samtykke er der mange, der forsøger at gøre diskussionen så kompliceret, at man næsten får lyst til at opgive alt på forhånd. Det er der efter forslagsstillernes vurdering imidlertid ingen grund til. En samtykkebaseret bestemmelse skal opbygges lige så enkelt som den bestemmelse, vi har i dag. Det afgørende er, at samtykket skal gives frivilligt bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation.

I Storbritannien og Australien er lovgivningen blevet ændret til at være samtykkebaseret. Det er sket i et forsøg på at nedbringe det høje og relativt konstante antal af voldtægter og seksuelle overgreb.

Forslagsstillerne mener, at man ved at læse bestemmelsen om voldtægt skal kunne forstå, at parterne skal sige ja til seksuelle aktiviteter, og at det derfor ikke er et krav, at offeret har sagt nej eller gjort modstand, før der er tale om voldtægt. Det er naturligvis afgørende, at spørgsmålet om samtykke eller ej skal bedømmes i forhold til øjeblikket for den seksuelle handling og ikke i forhold til tidligere adfærd, påklædning el. lign.

Sex uden samtykke er voldtægt. At indgå i seksuelle aktiviteter med et menneske, som ikke kan eller vil afgive samtykke hertil, krænker den grundlæggende ret, som mennesker har til at bestemme over deres egen krop. Samtykke kan kun gives af en person, som har sin frihed, og som er bevidst om situationen i en sådan grad, at den pågældende er i stand til at afgive et samtykke. Det udelukker, at en person, som er meget påvirket af alkohol, stoffer, medicin eller andet, kan afgive samtykke.

Voldtægt og seksuelle overgreb er et ligestillingsproblem og et samfundsproblem, som vi alle har ansvar for at løse både på strukturelt og lovgivningsmæssigt niveau, men også kulturelt og socialt ved at tale om vigtigheden af samtykke og respekt i forbindelse med seksualitet, køn og seksuelle handlinger.

Statistik og omfang

At blive udsat for seksuel vold og voldtægt er et voldsomt traume, som kan have livslange psykiske konsekvenser.

I 2015 blev der anmeldt 628 voldtægter eller voldtægtsforsøg til politiet. Der er dog et betydeligt mørketal, da langt fra alle voldtægter anmeldes til politiet, og Det Kriminalpræventive Råd estimerer, at der årligt begås omkring 4.200

tvangssamlejer, som både dækker over egentlige voldtægter og andre tilsvarende forhold.

De tilfælde, hvor gerningsmanden og offeret kender hinanden i forvejen, dækker over den største del af forholdene. Kontakt- og overfaldsvoldtægter, hvor offeret overfaldes uden at kende gerningsmanden, forekommer væsentligt sjældnere. Der er ingen danske undersøgelser, der viser andelen af mænd og kvinder, der udsættes for seksuelle overgreb, men engelske undersøgelser estimerer, at der i England er tale om, at det i 92 pct. af tilfældene er kvindelige ofre og i 8 pct. af tilfældene er mandlige ofre.

Internationale forpligtelser

Danmark ratificerede i 2014 Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet – den såkaldte Istanbulkonvention. Konventionen trådte i kraft den 1. august 2014.

Istanbulkonventionens artikel 36 lyder således:

»Stk. 1. Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at den forsætlige udøvelse af følgende handlinger er strafbar:

- a) uden den pågældendes samtykke at foretage vaginal, anal eller oral penetrering af seksuel karakter af en anden persons krop ved hjælp af en kropsdel eller en genstand,
- b) uden den pågældendes samtykke at udøve handlinger af seksuel karakter med en anden person,
- c) uden den pågældendes samtykke at få en anden person til at udøve handlinger af seksuel karakter med en tredje mand.

Stk. 2. Samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes fri vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation.

Stk. 3. Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger der er nødvendige for at sikre, at bestemmelserne i stk. 1 også gælder for handlinger begået mod personer som i henhold til national lovgivning anerkendes som tidligere eller nuværende ægtefæller eller partnere.«

I forbindelse med Danmarks ratificering af konventionen udarbejdede Justitsministeriet »Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence)« af 24. juni 2013, jf. REU alm. del – bilag 340 (2012-13).

Justitsministeriet henviste alene til, at det fremgår af den forklarende rapportes pkt. 193, at det er overladt til de kontraherende parter at bestemme straffelovgivningens specifikke ordlyd og de faktorer, som de anser for at udelukke et frivilligt samtykke, og – i forhold til seksuel vold begået mod personer over 18 år – at artikel 36 ikke har lovgivningsmæssige konsekvenser, jf. Justitsministeriets notat, s. 45 f.

Forslagsstillerne bemærker dog, at den forklarende rapport til konventionen indeholder mange andre henvisninger til Istanbulkonventions artikel 36, som Justitsministeriet ikke adresserer i notatet. I punkt 191 i den forklarende rapport fremgår bl.a., at landene ikke må sætte så strenge beviskrav i forbindelse med seksuelle forbrydelser, at visse former for voldtægt vil forblive ustraffet, fordi det ikke vil være muligt at løfte bevisbyrden for den forurettede. Af rapporten fremgår videre, at landene i medfør i konventionen skal sikre, at seksuelle forbrydelser retsforfølges og straffes, uanset at den forurettede ikke fysisk har gjort modstand, jf. <https://>

rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800d383a

Forslagsstillerne mener derfor, at en samtykkebaseret bestemmelse ikke alene vil være mere i overensstemmelse med samfundets værdier, herunder den personlige frihed, men den vil også være mere i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, som bl.a. følger af Istanbulkonventionen.

Skriftlig fremsættelse

Rune Lund (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ny definition af voldtægt i straffeloven baseret på krav om samtykke.

(Beslutningsforslag nr. B 40)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.